

Q241

9

Jovâ Juvante!
DISSERTATIO POLITICO-OECONOMICA,
DE
SOCIETATE
PATERNA,

Quam
SUPREMÔ ADIUVANTE PARENTE

Suffragiô Inclyti Philolophorum Ordinis,

in Almâ Hermundurorum,
PATROCINANTE ET MODERANTE

Praclarissimô atq; Excellentissimô

VIRO

DN. M. JACOBO THOMASIO,

Practicae Philosophiae Professore Publico longè Ce-

leberrimô, Promotore suo atq; Favitore debitô

Honoris Cultu prosequendô,

Publicae Eruditorum Disquisitioni submitte

JOHANN JORDAN LL. Stud.

Autor & Respondens,

Ad diem XV. Julii horis consuetis,

In Collegiô Principum Majori.

ANNO MDCCLXXVIIII die 10 CLIV.

LIPSIÆ,
LITERIS COLERIANIS.

SO C I E T A T E

P A T R I A

S O B R I O A D I V A N T I E P A R E N T I

S A N C T I S S I M I S I N Q U I D A M O R D I N E

P A T R O N A T U S E T M O R A N T I

P A T R I A R C H I A S A L O M O N I C A

V I R O

D N M J A C O B O T H O M A S I O

P R A E S I D I T I S P A R T I S P U B L I C A E S A L O M O N I C A E

P R A E S I D I T I S S E C R E T A R I O S A L O M O N I C A E

I T E M C A M E R A R I O S A L O M O N I C A E

P R A E S I D I T I S S E C R E T A R I O S A L O M O N I C A E

J O H A N N I S O R D A N I I M A

A N N O M D C C L X V I

I N C O L L E G I O S A L O M O N I C A E

A N N O M D C C L X V I

A N N O M D C C L X V I

A N N O M D C C L X V I

A N N O M D C C L X V I

A N N O M D C C L X V I

A N N O M D C C L X V I

In Nomine Domini nostri
JESU CHRISTI.

§. 1.

Omnesticarum Societatum meritò suò
in Politicis pariter & Oeconomicis prima ponitur
Nuptialis, seu Conjugalis, quæ est inter Maritum
& Uxorem.

§. 2. Ab hæc proximam alii herilem faciunt,
alii paternam. Quorum nostrò judiciò neutri
malè. Habent enim tam illi, qui herilem præpo-
nunt, quàm illi, qui paternam, Rationem non absurdam, quæ si
sententiis illorum addatur, ipsis Contradictionem detrahit & adim-
it.

§. 3. Illi, qui herilem paternæ anteponunt, respiciunt Familiæ
Naturam, cujus partes ut effectis præferantur, ratio suadet: Ajunt
enim, Partes Familiæ esse Servos; Liberos verò rectius effectus,
quàm Partes.

§. 4. Illi, qui paternam præferunt, rationem petunt è Naturâ
Conjugii; quippè cum Finis primarius Conjugii sit Sobolis Procrea-
tio, seu Propagatio Generis, qui nisi Liberi procreentur, obtineri ne-
quit.

§. 5. Quamquàm autem ferè accidit, ut novi Conjuges, antequàm
procreant Liberos (quin & sæpè antè consummatum Matrimonium)
de Famulitiò sibi prospiciant: Ut hoc etiam Nomine herilis Socie-
tas paternæ præferenda videatur: Attamen, si primam Originem So-
cietatum omnium contemplamur, inficias iri non potest, Liberos
fuisse prius, quàm Servos. Cum enim à Deò inter creatos duos Ho-
mines Societas Nuptialis coaluisset, hi, qui huic pari accesserunt,
non servi primi omnium, sed liberi fuerunt.

§. 6. Imò, si patriam Societatem commendare libeat, in promptu
est.

A 2

est Ratio, cur eam & Conjugalī præponamus. Nemo enim nostrum est hodiè, qui non antè, ut Filius ingrediatur patriam Societatem, nisi fortasse & posthumus nascatur, & è Matre inter pariendi Dolores extincta, (cujus tamen Rei Exemplum nobis non occurrit) anteqvàm ad Conjugalem adspirare queat. Quam Rationem & H. Grotius iustitisse videtur *Lib. 2. d. Jure Bell. c. 5.* ubi de Jure maritali, herili, & patriò acturus primò omnium Jus Parentum in Filios, quippè ex Generatione, non ex Consensu ortum, considerat.

§. 7. Hæc in gratiam Societatis illius, quæ est inter Parentes & Liberos, cum de eâ paragraphos quosdam proponere nostrum esset institutum, quasi Exordii locò præfatos esse sufficiat. Nunc ad Scopum, ac primò Locò solliciti sumus de Definitione Nominali, priusquam ad realem descendamus. In illà verò tria consideranda veniunt: utpotè Erymon, Synonymia, & Homonymia.

§. 8. Quod concernit Rationem Nominis, seu Etymologiam, non aliundè appellatur hæc Societas paterna, seu πατρική; §. *Et b. 13. §. 1. Polit. cap. ult.* quàm à potiori Personâ, quæ Pater est: A potiori enim, ut vulgare Axioma Logicum habet, sæpè fit Denominatio.

§. 9. Quantum ad Synonymiam, videtur eam quoqve Aristot. *1. Polit. cap. 3.* appellasse κοινωνίαν, nisi tamen ibi eum loqui dicamus non de tribus domesticæ Societatis speciebus, sed de tribus Oeconomicæ (Prudentiæ) partibus, quæ sunt: ἑσπορίαν, prudentia regendi Servos, cui soli antè Aristotelem nomen erat factum; γαμική, regenda Uxor, κοινωνίαν, regendorum Liberorum, quibus ipse nomen hoc primus imposuit. Poterit tamen non incommodè ab hæc Facultate ad Societatem ipsam denominatio traduci.

§. 10. Possit & eodem ex Philosophò dici Societas, seu Amicitia domestica Regia, *1. Polit. cap. 8.* Imperat enim hic unus præcipuè, quæ Regii Imperii Species est. Hæc verò de causâ dicitur Regia, quia Imaginem quandam & Speciem Regii Imperii representat. Naturâ namqve Regem differre à suis quidem oportet, (id est, Naturæ Bonitate & Virtute seu Perfectione Civibus omnibus antecellere debet; quâ Notâ Regnum differt à Republ. ubi non necessariò unus à cæteris omnibus Perfectione Naturæ differt, iisque antecellit) quoad Genus verò esse eundem, (id est, Regis in Homines, ut Homines, est Imperium, liberi in liberos,) quod accidit Etati grandiori ad juniorum, & Parenti ad Prolem, Giphiam *Comment. in c. 3. Lib. 1. Polit.*

§. 11. Idem & alii docet duabus Rationibus, quia Regalis Imperii Notæ sunt Benevolentia, seu Amor, & Ætas grandior. Regi enim convenit imperare, non Asperitate quâdam seu Tyrannide, verum Benevolentia. Deinde Regium est etiam imperare Natu grandiores: Cum itaque hæ Notæ inveniuntur in Imperio paterno, Veritati consentaneum erit, quod sit Regium: Quam Propositionem Aristoteles confirmat Oraculo & Autoritate Homeri, qui Jovem omnium Hominum & Deorum hanc ob causam Patrem appellet; cum & natu sit prior, & quâpiam Benevolentia imperet: Nam Patens quoque Liberis Amore quoddam præest.

§. 12. Synonymiam excipit Homonymia sive Æquivocatio, circa quam observatione dignum est, quod Voces hæ duplici modo accipiantur: Vel formaliter vel materialiter. Formaliter quidem, quatenus designant ordinem ipsum seu Conjunctionem Parentum ac Liberorum; Materialiter autem pro Personis in hac Societate constitutis.

§. 13. Fuit nominalis Definitio, hanc excipit realis, quam non materialiter pro Personis eam ingredientibus, sed formaliter pro Personarum istarum mutuâ Relatione acceptam damus; ac præterea non prout est in statu corrupto, sed bono ac laudabili, consideratam hunc in modum:

§. 14. Societas Paterna est Conjunction seu Societas domestica Parentum & Liberorum, cum primis Educationis honestæ gratiâ.

§. 15. Quâ in Definitione Genus huic nostræ cum cæteris domesticæ Societatis Speciebus commune est Conjectio, seu Societas domestica: Per hanc enim alii definire malunt. Inter quos est Excellentissimus quoque Cellarius, qui Societatis Voce pro Genere usus est.

§. 16. Conjunctionis Vocem accipimus hæc non pro Actû conjugendi, sed pro Formâ Ordinis seu Unionis rebus ita conjunctis impositâ, è quâ postea nascitur Debitum Officiorum, quibus Parentes Liberis, & Liberi Parentibus sunt obstricti; planius pro Societate, non pro Sociatione.

§. 17. Adjecimus domestica, ut innuatur, Parenti & Filio posse publicam quoque seu Civilem Societatem intercedere, quæ, nisi in privatis, aut domesticis Actionibus ad Leges patriæ Conjunctionis non exigenda sit. Quâ de re scitè admodum & peritè apud *Gellium* differit Taurus Philosophus *Lib. 2. No. 7. Attic. c. 2.* 18. Dæ-

§. 18. Dari Differentiam, quã hæc Societas à reliquis discernatur, nullum est dubium; illam verò dicimus esse desumptam à subjectò & à Fine.

§. 19. Subjectum consideratur hic triplex; primò quidem Pater, penes quem summa est Potestas in hæc Societate. Secundò, Mater, penes quam quoque in Liberos est Potestas, licet non summa, quã diu Pater est in vivis, attamen subordinata. Tertiò constituuntur Liberi, quos non solum Parentes in potestate suã habent, cum adhuc imperfecti sunt Judicii; verum etiam, quando illorum Judicium est perfectum & consummatum, sive adhuc in Parentum sunt Familiã, sive propriam constituerint Familiam.

§. 20. Finem statuimus esse primarium Educationem honestam; secundarium verò Adjumentum & Utilitatem. Quippè cum Societas paterna idèo intendatur à Naturã, ut Liberos Educatione & Institutio rectè efformetur, ut habet Aristot. *§. Eth. c. 13.*

§. 21. Generis humani ab Interitu Vindicationem Finem esse putat Donaldson qui Finis à Conjugii Fine dependeat, & omninò sit necessarius, ut Romulus Patresq; illi primi novæ Urbis observarunt; Cùm enim Res Romana esset adèo valida, ut cuilibet finitimarum Civitatum Bellò par esset, Penuriã tamen Mulierum Hominis tantùm Ætatem duratura Magnitudo erat, quippè quibus nec domi Spes Proles, nec cum finitimis Connubia essent. *Liv. lib. 1.* Quod & Metelli Numidici Sententiam confirmat, quã ad populum dixisse refertur, cum eum ad capeßenda Matrimonia hortaretur; Si absqve Uxore possemus, inquit, Qvirites, esse, omnes eã Molestiã careremus: Sed quoniam Natura sic tradidit, ut nec cum illis satis commodè, nec sine illis ullò modò vivi possit, Saluti perpetuæ potiùs, quã brevì Voluptati consulendum. De quò Gellius *Lib. 1. cap. 6.* videri potest. Verum enim verò non est Finis Societatis conjugalis, cum Fine Societatis patriæ, quod Donaldsonus facit, confundendus.

§. 22. Causam efficientem, consideratò Fine, cognoscere nobis consentaneum videtur, quã statuimus esse Naturam; (Natura enim omnium Rerum Mater est, Teste Eloquentiæ Parente Cicerone *Parad. 1.*) Originem ergò suam habet hæc quoque Societas ex Natura, ipsã: & quidem ex Fine Societatis Conjugalis vel Matrimonii, qui est Procreatio Liberos; ex quò descendit Societas paterna. Hinc &

& naturalis est inter Parentes & Liberos Amicitia, ut habet Aristot. 8. *Erb. cap. ult.* talis tamen, quæ est secundum Excellentiam & Supereminentiam, ut videre est, 8. *Erb. cap. 14.* id est, talis, in quâ inferior persona præter Amorem superiori quoque Honorem & Reverentiam debet.

§. 23. Formam Regiminis Societatis paternæ dici non esse illam, quæ Regni Figuram præ se fert, ut asserit ipse Aristot. 8. *Erb. cap. 12.* cum Pater Liberis imperet. *Λατρινικὸς*, id est, Regiō more, ut habet Aristot. 1. *Polis. cap. 12.* quò & innuitur, quod summa in illâ Potestas sit penes unum, nimirum Patrem, qui, ut Virtute & Ætate excellentior, Liberis imperat, & illorum Curam majorem gerit. Quem admodum enim in Regno unus tantum est, qui summam tenet potestatem, nec duo ibi æquâ in potestate constituti, Formâ Regni retentâ esse possunt: ita etiam in paternâ Societate, quæ (ut jam dictum) Regni Figuram habet, potestas summa apud unum, ut potè patrem, existit, idè & patrem liberos in potestate suâ habere, omnes & singuli affirmare à veritate ipsâ compelluntur.

§. 24. Objectum hujus Societatis constituunt nobis parentes & liberi; Utrique Amore mutuo sunt conjuncti, atque inter se invicem societatem hanc fovent, ubi quæstio hæc enodanda sese offert; Cur parentes magis ament liberos, quàm liberi parentes? De quâ sub Finem nostræ Dissertationis verba facturi sumus.

§. 25. Quoad parentes in specie hic occurrit consideranda horum potestas, quæ ipsis est concessa non Civili Jure, sed Naturali & Gentium, cum liberi apud omnes Gentes sub potestatem patriam redigantur, quod nec illi inficias ire possunt, qui Jus Patriæ potestatis tantum proprium Civium Romanorum facere satagunt, & Caji atque Justiniani Autoritate, defendere conantur per l. 1. §. 3 ff. de his, qui sunt sui vel, &c. & §. Jus autem 2. *Instit. d. patr. potest.* eò quod, ut Connan, *Lib. 2. Comment. cap. 13. n. 2.* & Coraf. *ad l. 3.* verbum proprium Civ. Romanor. de his qui sunt sui, & ibi Gothofr. nec non ad d. §. 2. *Instit. d. patr. potest.* confitentur, animadverterint, patriam potestatem neque ex Ratione Civili tantum prodire neque à solis Romanis receptam fuisse; sed tum omnes Gentes pervagari, tum ex Ratione Naturali Originem trahere. Verum distinguendum est

est inter potestatem patriam communem & propriam. De Jure Ci-
vili, quatenus sibi talem potestatem propriam à reliquis populis fe-
cerunt, lubenti Animò hoc Jus proprium Civium Romanorum esse
concedimus. Commune autem illud, quod apud omnes gentes
parentibus in liberos competit, ex ampliori omnino Jure, quam Ci-
vili dependet. Alias hæc Controversia admodum diu inter Politi-
cos & Jctos quosdam ventilata est. Pro Jure autem Naturali seu
Gentium non saltem Politici, verum etiam Jcti quidam summa Au-
toritatis Viri pugnant; & Argumenta producunt, à Causâ efficien-
te, cum non Lex, sed Deus ipse, ipsaqve Natura Animis Liberorum,
inseverit, & implantaverit, Subjectionem & Reverentiam erga Pa-
rentes: cujus Rei nullum Argumentum validius esse potest, quam
prima Lex secunda Tabula; quia totus Decalogus ex principiis, quæ
nobiscum nascuntur, educitur: & juxta Thomam. comprehendit
expositam Legem Naturæ, cumqve hoc Præceptum primò locò oc-
currat; sequitur exindè, hanc potestatem esse Juris Naturalis. Juris
autem Gentium eandem esse probatur à communi Consuetudine, &
Moribus omnium Gentium: Nam Rationes Naturales non intro-
dixerunt tantum Jus Patriæ Potestatis; sed universa Gentes unani-
miter id receperunt: Iam verò id esse Juris Gentium, quod apud
omnes recipitur, notum est. An autem huic potestati annexum esse
debeat Jus Vitæ Necisqve, quæstione secunda considerabitur.

§. 26. Ex his Luce meridiana clarius apparet, Liberos patriæ po-
testati & Jure Naturæ & Jure Gentium esse Subjectos. Nunc confi-
derandum venit, an etiam Marti talis Potestas in Liberos competat,
sed de his Coronidis locò pluribus dicere Mens nostra expetit.

§. 27. Cùm hætenus tam Onomatologiam, quoad Etymon.,
Homonymiam, & Synonymiam, quam Pragmatologiam, quoad
Definitionem, Genus, Differentiam, à Subjectò & Fine desumptam.,
aliaqve item huc pertinentia consideraverimus, quantum pro Facul-
tate fieri potuit: reliquum nunc est, ut & videamus, atqve brevibus
subjiciamus, quid scil. Parentes Liberis, & hi illis debeant.

§. 28. Debent verò (α) parentes liberis maturè in tenerâ adhuc
Ætate Mentibus illorum infundere, tam Dei Cognitionem, & Pieta-
tem, quam bonos Mores. Pietas enim & Religio Rerum publ. fir-
missimum Fundamentum, à quâ Subditorum Fides in Principem.,
Obe-

Obedientia erga Magistratum, Charitas in singulos Homines, & Justitia dependet, *Be din. 4. de Republ. cap. 7.* Meritò igitur Liberi à Parentibus ad pietatem, & veram Religionem à primis cunabulis statim compellendi, atque in eà fideliter informandi sunt & erudiendi: ut ita vivere adſueſcant, ne Parentibus suis Moribus concilient delectus, ignominiam, & infamiam. Quemadmodum enim membra infantium diriguntur, quamprimùm editi sunt à Matribus, ne in obliquum curventur: ita animi puerorum, cum adhuc sunt molles, & quasi cerei, ad quamlibet Institutionem fingi possunt; quæquæ semel ita sunt impressa, postea tanquam Marmoris insculpta, firmiter inherent. E contrariò tam verum quam quod verissimum illud est Ciceronis 2. *de Orat.* quod neque perfecte illud quisquam discat, quod serò discere incept.

§. 29. Cœterum debet Pater (B) quoque Filio suo Informatio- nem ad aliquam artem & quidem honestam, unde adultus sustentare se possit, quæ aliàs ab Educatione separatur. Solon hoc caput tanti fecit, ut veterit ali à liberis parentes suos, si ad honestas & laudabiles artes ab iis non fuerint diligenti studio instituti & adducti. Consistit autem hoc caput in artibus honestis, sive sint eæ in genere vitæ literatæ, sive non.

§. 30. Equidem, qui Literaturam imbui Filios suos volunt, studiis (V) exquisitis quoque & excultis erudiri illos curent. Ex studiis autem ea maximè sunt fovenda, quæ practicam respiciunt vitam; pro- ut est peritia optimè versandi in Republica, item accommodata prudentia ad actiones, non verò illa, quæ in perpetuam contemplationem civis detinet.

§. 31. Denique (D) Parentes Filios suos eò debent impellere, ut peregrinationes instituunt, qui tamen corporis & animi ratione earundem sint capaces, nec parentes sumtibus illis erogandis & largiendis planè sint destituti & exenti: si verum & proprium Finem earum quoque probè cognitum sibi & propositum habeant; & proficiſcantur ad eos populos, ubi vel emendati & cultiores sint mores, vel aliud aliquid addiscere, non quos instruere & informare queant. Befoldus *parte 2. disputat. polit. 2. c. 22. & seqq.*

§. 32. Debent quoque (E) illis Nutritionem. Et Matres quidem ipsæ suis uberibus nulla adhibita nisi necessitatis excusatione alere debent,

debent. De quò Keckerm. *disputat. pract. 28. probl. 18. & Richter. Axiom. Oecon. 47. Friedenreich. 1. Polit. 5. referente Beseid. ad b. l.* Ad hanc enim naturali Ratione svadente parentes obligatos esse patet ex hòc, quod omnibus cum rebus ita comparatum sit, ut inde incrementum expectare habeant. unde sortitæ sunt initium. Profectò enim improvidè ageret Natura, si foetus suos tantùm terris ostenderet, nec ultrà esse sineret, ob Nutrimenti Defectum. Secundùm Senecam enim natura nos cogitavit, anteqvàm fecit, *Lib. 6. de Benef. cap. 27.* Unde autem peterent incrementum, nisi ab iis, quòs Natura Facultatem ad hoc, stimulumqve addidit? Patres verò aliàs liberis de victu prospiciant, quò nomine non solùm Cibus ac Potus, sed vestes quoque & reliqua ad vitam necessaria intelliguntur. Hinc JCrri affirmant, quod necare illi videantur, qui denegant alimenta. Nam neque boni est, neque liberalis parentis, illum quem procreavit, & eduxerit, non vestire & ornare, *Cic. 2. de Orat.*

§. 33. Officia, quibus Liberi Naturâ Parentibus suis vicissim sunt obstricti & devincti, brevibus & paucissimis jam veniunt enarranda & proponenda: quorum primum est, quòd parentibus, si indigeant, Victum & Alimenta exhibere tenentur, ceu docet Aristot. *Ethic. 9. cap. 2.* Quis enim adeò sit ingratus, qui parentibus suis in senio constitutis, & præter Calpam ac Meritum sæpè ad incitas reductis, Alimenta & Victum recusare & denegare velit? Infames utiq; voluit esse liberos Solon, qui parentibus egentibus opem haut tulissent. Diog. Lært. *in Solon.* Admonent hujus Filios Paterna Beneficia, de quibus Romanæ Philosophiæ Siren Seneca 3. *Contr. 4.* etiam si Filius Patri suo benefaciat, non benefacit, sed benefactum rependit. Nam qui dat aliquid, si accepit prior, non obligat, sed reddit. *Plat. 4. d. LL.*

§. 34. Secundum officium liberorum consistit in honore, qui parentibus tribui debet; Parentibus enim honor est exhibendus, ut ait Aristot. 9. *Ethic. cap. 2.* quemadmodùm Diis, & in extremo *cap. Ethic. 8.* iterùm inquit: Diis immortalibus & parentibus nemo potest honorem æquivalentem tribuere, sed qui eos pro viribus & facultatibus colit, is probus & pius esse putatur. Non tamen eòdem honore Pater & Mater est afficiendus; Verùm patri, utpotè, qui est me-

melior, §. *End. cap. 7.* paternus, (scil. major,) matri verò maternus, (scil. minor) ceu docet Aristot. §. *Ethic. cap. 2.* utrique tamen honor debetur, licet patri major, matri verò minor.

§. 35. Tertium consistit in præstandâ Obedientiâ & Reverentiâ Parentibus, ut in impari amicitia, qui dignior & superior, ex lege amicitia inæqualis, alteri inferiori ad beneficia præstanda; ille autem, qui inferior, superiori ad Obedientiam & Reverentiam præstandam obligatur: ut ergò pater, qui in domesticâ Societate locum Principis occupat, suum amorem beneficiorum suorum excellentiâ edere debet: ita & filius, tanquàm persona inferior, ad Obedientiam & Reverentiam præstandam Patri omnino est obligatus. Hanc enim & lex divina, ut patet *Exod. 20. v. 12. Deut. 5. v. 16. Syr. 3. v. 2. seq.* cum singulari Emphasi liberis inculcat: quin imò Turcæ inter octo sua vitæ præcepta tertio loco jubent liberos colere parentes suos. Et rectè Plato *l. 9. §. 11. d. LL.* parentum Execrationes atque vota jubet attendi; quasi nihil sit, quod à præpotente Deo efficacius exaudiatur: Ac memorabilis est versus, qui Orpæo tribuitur: *Affligunt Natos Divæ & Maledicta parentum.* Neque incommodè referri huc potest Imperatoris Alberti Constitutio adducta à Schneidvv. supra *Tit. d. patr. potest. n. 27.* Welcher Sohn aber seinen Vater an seinem Leibe muthwillig und freventlich angegriffet/ oder ihn verwundet und fâhet/ derselbe sol Ehrloß und Rechtsloß seyn ewiglich/ und zu seinen Ehren oder Rechten nimmermehr kommen mögen. Hoc est: Quicumque Filius Patrem suum temerè invadit, vulnerat, vel capit, ille perpetuò infamis, & omni Auxilio Juris destitutus sit, nec ei ad honorem & Jus pristinum ullus unquàm regressus pateat.

§. 36. Ultimum est Timor, quem liberi parentibus debent, non quidem servilem, qui cum Odiò ejus, qui timetur, est conjunctus, sed filialem, qui cum amore ejus, qui timetur, est conjunctus. Duæ enim timoris sunt species: Una, quæ adjunctum habet amorem, qualis est piorum liberorum ergà parentes, & civium benè moratorum ergà Magistratus, quibus sese curæ esse sentiunt: Altera non caret animi alienatione & odiò, & ita timent Dominos Servi, & qui iniustâ vi oppressi sunt, Tyrannos, ut ait Aristot. *1. Oecon. cap. ult.*

§. 37. Expositis hisce in specie, quæ sint tam parentum, quam liberorum officia, hoc est, quid invicem parentes liberis, & quid li-

beri debeant parentibus; nihil nunc nobis amplius reliquum esse
putamus, quàm ut supra dictas quæstiones adjiciamus: quarum
hæc est

PRIMA.

Cur Parentes magis ament Liberos, quàm Liberi Parentes?

TAm notum quàm quod notissimum est, quòd in communi Pro-
verbio dici assolet: Amor Naturalis magis descendit, quàm
ascendit, & parentes impensius amant liberos, quàm vice ver-
sà, ut docet Aristot. 8. *Ethic. cap. 12.* In Evangelicâ Hifforiâ, cum
toties occurrant parentes, qui salutem liberis exorant, nullibi pro-
dit filius deprecatum pro patre; sed sæpius evenit, ut

Filius ante Diem patrios inquirat in Annos.

De quò Senec. 5. *Benef. cap. 17.* loquitur: Quis non patri suo supre-
mum diem, ut innocens sit, optat? ut moderatus, expectat: ut pius,
cogitat? Proverbium autem adductum confirmatur evidentissimis
rationibus ab ipsò Aristot. d. *Li.* quia parentes magis sciunt, liberos
esse suos, quàm liberi sciunt, suos esse parentes: 2. quia parentes ma-
gis liberis conjuncti sunt per Naturam, quàm liberi parentibus, cum
liberi sint de substantiâ parentum, non contrà; quia propius con-
junctum est genito id, à quò est, quàm procreatum procreanti. Est
enim, quod à quòpiam est, proprium ei, ex quò est, ut deus, pilus,
aut quidvis aliud habenti, illorum verò nulli id, ex quò est, vel minus.
Hinc omnis artifex amat suum opus, etiam si ab eò non redametur.
3. quia parentes suos liberos diutius amant, quàm hi illos; Amant
enim statim, postquàm in lucem editi sunt. Liberi autem tum de-
mum incipiunt amare, quandò parentes suos incipiunt agnoscere.
4. quia parentes liberos, ut seipfos amant: qui enim ex ipsis oriun-
tur, sunt quasi alteri ipsi, quia separati sunt: Filii autem parentes,
ut ab illis enati. Cur autem matres magis ament liberos, quàm pa-
tres, inde accidit; 1. quia mater majori cum labore liberos acquirit,
ut habet Aristot. 9. *Eth. cap. 7.* 2. quia majorem de illis certitudinem
habet, ut habet Aristot. 8. *Ethic. 14.* & 9. *Ethic. cap. 7.* Undè & hunc

manus-

manasse putat Giphanius morem, quòd Liberi Patrem sequi, matrem
verò præcedere solent.

SECUNDA.

An Jus Vita & Necis Parentibus rectè sit denegatum?

Romanos olim Patribus in Liberos Vita Necisque Potestatem
concessisse extrà dubium est, neque desunt exempla Potestatis hujus
quali Jure quodam usurpatæ. De Gallis idem affirmat Cæsar *Lib. 6.
de Bello Gallico, cap. 19.* Viri in uxores, sicuti in liberos, vita necisque
habent potestatem. Eadem Lex, si Bodino credimus *Lib. 1. de Republi-
câ cap. 4.* Indorum omnium, qui sunt ad occasum, communis fuisse
dicitur, priusquam Hispani novas leges dedissent. An Persæ quo-
que, (ut idem habet Bodinus) eadem potestate uti consueverint,
haud immeritò dubitamus. Etsi enim huc ducunt verba Aristotelis
*8. Ethic. 10. ἐν νέστοις ἢ τῶ πατρὸς (δέχῃ) τῆς γυναικὸς. χρῶνται δὲ ὡς
δελοῖς τοῖς υἱοῖς*, quibus fortè paria exstant in Politicis à Bodinò sine
libri & capitis mentione allegatis: tamen, ut ad eum locum observa-
vit Muretus, è Cyripædiâ Xenophontis aliud intelligi potest: quod
Brissonium, eundem Aristotelis locum *Libro 2. de Regno Persicò,*
p. m. 200. citaret, fugisse, mirandum. Sanè enim Observatio Mu-
reti egregiè confirmari potest ex Æliano, qui *Lib. 1. Var. hist. cap. ult.*
commemorat, quemadmodum Rhacoces quidam genere Mardus
(sunt autem in Persis Mardi) minimum natu filiorum comprehen-
sum ad Iudices ejus tractus abduxerit, eumque ob Inobedientiam ac
perviciaciam insignem accusaverit capitis, qui hanc Litem porrò ad
Persarum ipsum Regem Artaxerxem protulerint: Regem Patre col-
laudatò in Collegium Regionum Judicum eum cooptasse, filio verò,
si sic pergeret, mortem haut dubiam interminatum. Quòd autem
Hebræos quoque vult Bodinus potestatem necis Patribus in Filios de-
disse, fallitur. Ex locò enim *Deut. 21. v. 18. & seqq.* nequaquam, quod
ille asserit, probabitur, lege hæc divinâ tributam esse parentibus po-
testatem in filios ergà se rebelles Lapidibus obruendi, modò id fiat
præsente Magistratu, cui nulla ejus Rei Cognitio, aut Jurisdictio de-
sur: sed tantum: potuisse parentes contumacem filium ad seniores

Civitatis ac Portam Judicii (judicandum ergò publicè) ducere & accusare, ut postea (convictus scil. & lege publicà per Magistratum damnatus,) lapidaretur, (non à parentibus ipsis, quos probabile est manus suas non miscuisse, sed, ut habet textus expressè) à populò Civitatis. Verùm hæc utcunqve se habeant, de Romanis quò dem., ut initiò scripsimus, explorata & indubia res est. Sed & apud hos ipsos postea hanc potestatem vitæ necisque in liberos abrogatam constat. Rectè omninò; sive enim politicè consideres, tollit ea potestas discrimen inter liberos & servos, neque timorem filialem conservare in liberis potest, sed est verè *τογαυυιση*; sive Theologicè, fieri non potest, quin pater eà utens violet præceptum illud Decalogi, quod quarto, quò filiis obedientia præscribitur, est proximum. Tametsi verò Bodinus contendit, id jus patribus, quò illis perniciosò exemplò ademptum putat, restitui oportere: tamen argumenta ejus tanti non sunt, ut nos debeant abducere à sententiâ. Quorum solutionem Conflictus reservamus. Videantur interim contrà Bodinum disputantes Arniseus *Lib. 1. Polit. cap. 5.* Velsten, *Dec. III. quæst. Polit. 6.* Liebenthal. *Exerc. IV. Colleg. Polit. qu. 3.* aliique.

TERTIA.

Utrum Potestas patriamatrietiam competat?

R. Matrem ab hac Potestate non penitus esse exclusam, in propatulo est, cum non omnis ipsi in liberos denegari possit; Sed non eandem tamen seu parem cum Patre potestatem habere dicimus. Debetur enim quoque Matri in Liberos quædam Potestas ex Jure Divinò & Naturæ per ea, quæ tradit Aristot. *8. Ethic. cap. 7. 11. 12.* quia Pars continetur in totò, & sequitur Regimen totius; Liberi verò sunt Germi-
na, & quasi Partes, non tantùm Patris, sed & Matris, ceu docet Arist. *8. Eth. 12.* Porro qui accipit Beneficiùm, Libertatem suam vendit, & venit in dominium ejus, à quò afficitur Beneficiò, ex quò fonte derivat Aristot. *8. Eth. cap. 11.* Amicitiam, quam collocant inter parentes & Liberos, quia scil. Magnitudine Beneficiorum Parentes sibi tenent Liberos devinctos, & subiectos, Notum autem est, Matrem plus molestiæ devorare, dum uterò gerit, plus periculi sustinere in partu, plus diligentia impendere, dum lactat & educat, quàm patrem. Idcoque licet patri ex aliò capite plus debeatur Reverentiæ, ut paulò post

post subijcere volumus, non potest tamē mater ab omni vel potestate
vel reverentiā eximi, ut Clytemnestra apud Euripidem non solum Ma-
rito, sed & sibi sumit potestatem liberis elocandi, quos pepererat; &
quod & in Foro Saxonico observari ssevit. (In Traj. d. Matr. c. 3, sect. 10
n. 27.) Adde, quod pueros sub adultorum, imperfectos sub perfectio-
rum Imperium condemnet Aristot. 1. Polit. c. ult. non solum verò Pa-
ter, sed & Mater tūm Ætate superat, tūm prudentiā præit liberis. In-
terim tamen, quia pater principium est totius generationis, adeoq;
Autor Vitæ; quia ejus curâ & sumtū aluntur, instituuntur & elocan-
tur Liberi, accipiunt Familiam, Dignitatem à Patre: quia Ætate,
Prudentiâ, perfectione uxorem exuperat, & denique quia Matrem
ipsam in Autoritate & Imperiō suō detinet; ex his rationibus fit, ut
patri magis debeat potestas in liberos, quàm matri. De iure Divi-
nō quoque honor & reverentia matri debetur, vi quarti præcepti in
Decalogō. Et exemplō Simsonis, qui tam à matre, quàm à patre uxore
accepit, hoc docemur. Denique hoc non obscure videtur signi-
ficare Imperator princ. Instit. de Nupr. cū dicit, quòd naturalis ratio
suadeat adhiberi Consensum Parentum; Jam verò naturalis ratio
non minus sese extendit ad matrem, quàm ad patrem; nam & ratio-
nes antea adductæ non sunt Civiles, sed naturales, neque constituunt
jus aliquod Civile, sed naturale. Nobis itaque videtur matri, omni
remotō dubiō posse potestas concedi & committi in liberos, adhibi-
tâ saltem hæc, inter Potestatem Civilem & naturalem, Distinctione.

Ad Præstantissimum & Politissimum

DN. RESPONDENTEM.

*Sic specimen specitur, certamen cernitur aptum,
Edita propugnæ temerata quando simul,
Delicium Phœbi, JORDAN, nova fama Minerva,
Pulchra tuæ patriæ gemma future brevi.
Irrigat arva velut Jordanis tempore messis:
Sic adjumento pluribus, opto, fies.*

Perferibebat.

Hieronymus Kromayer D. P. P. & p. t.

Phil. Fac. Decanus.

Dn. Johanni Jordano, Affini, de Societate
Paternâ disputanti.

Cur ea, quæ Costæ Mas, vel quæ Costa Marito,
Vel Domino, præstat Debita Verna suo,
Non; sed quam socios constringant Vincula Parentes
Et Natos, placuit disseruisse Tibi?
Thura litas Themidi, ac ipsius Tibi ritè ministras;
Hinc licuit tantùm commemorasse Patris.

Vratislav. deprop.

Andreas Aßieg.

Quæ Jura Patres; Quisvè nexus Filios
Parentibus constringat, & quid fœderis
Socii invicem coarctet illos mutuo;
Vestri Lycæi Patribus docta Thesi,
Jordane, Fama est velle Te proponere.
Quibus Tuis applaudimus Conatibus
Precorq̄ve pergas sedulus niti hâc viâ;
Ut quod Parentes pollicentur & Soror,
Adimpleatur Docibus Tui Ingeni.

*Sic amici concessandi Affectûs ergò
gratulabatur Præstantissimo
Dno Respondenti*

Fridericus Roth, Juris
Prædictus.

F I N I S.

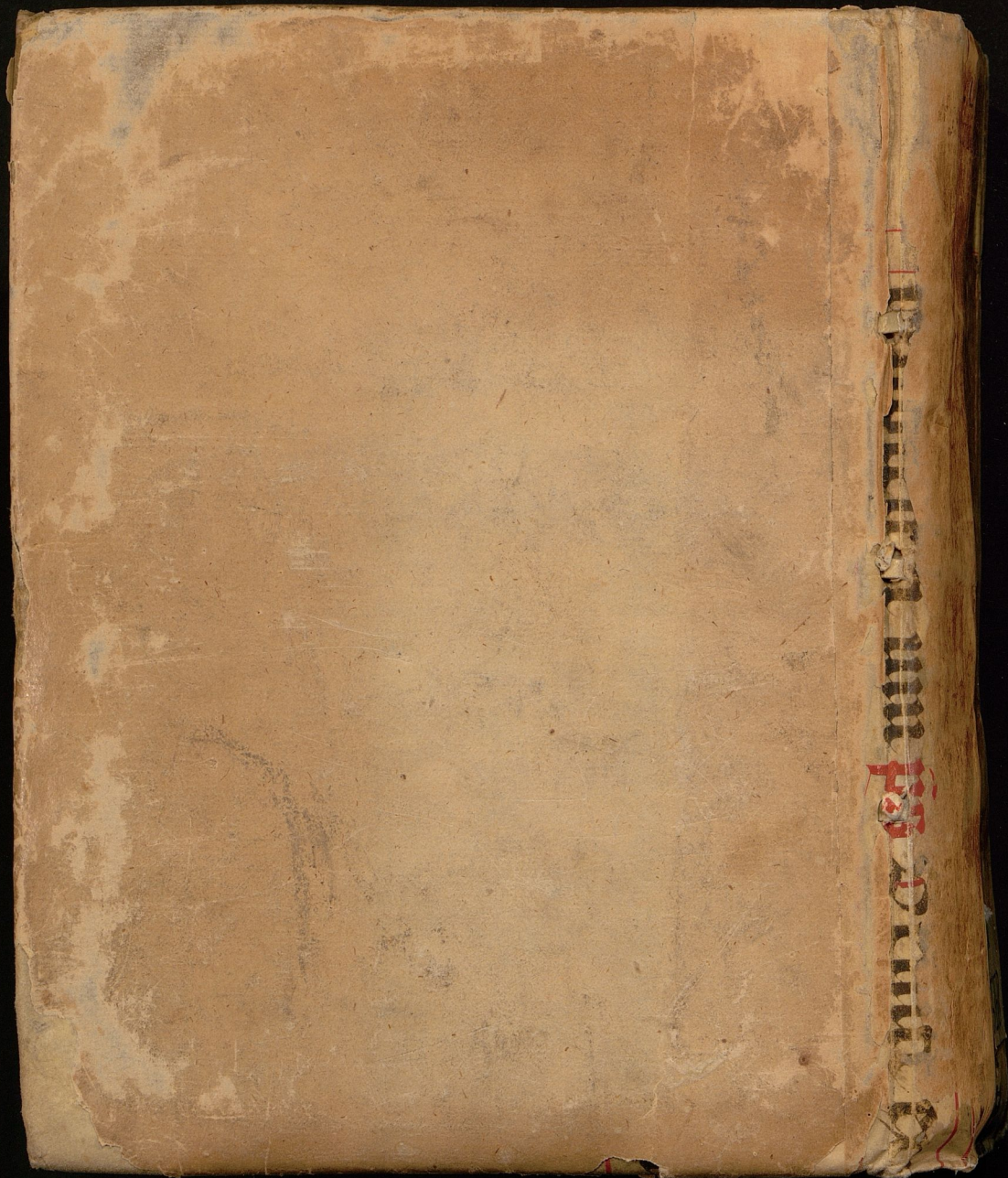
DD A 6358

Sb.

Reho ✓ 1077

Jovâ Juvante!
DISSERTATIO POLITICO-OECONOMICA,
De
**SOCIETATE
PATERNA,**

Quam
SUPREMÔ ADIUVANTE PARENTE

Suffragiô Inclÿti Philolophorum Ordinis,
in Almâ Hermundurorum,
PATROCINANTE ET MODERANTE
Praclarissimô atq; Excellentissimô

VIRO
DN. M. JACOBO THOMASIO,
Practica Philosophiæ Professore Publico longè Ce-
leberrimô, Promotore suô atq; Favitore debitô
Honoris Cultu prosequendô,
Publica Eruditorum Disquisitioni submitte
JOHANN JORDAN LL. Stud.

Autor & Respondens,
Ad diem XV. Julii horis confectis,
In Collegiô Principum Majori.
ANNO MDCCLXXV. die 10 CLIV.

LIPSIAE,
LITERIS COLERIANIS.

